

[foto Nederland / Fryslân vanuit ISS]

FRIES BESTUURSAKKOORD

WATER EN KLIMAAT

2021 - 2025

(FBWK 3)

Samenwerken aan een water- en klimaatbewust Fryslân.

Definitief

1 september 2020

Inhoud

Inleiding	3
Klimaatadaptatie	3
Weten - willen - werken	3
Friese klimaatatlas.....	4
Waterbewustzijn	4
Gezamenlijke communicatiethema's	4
Uitvoeringsplan communicatie	4
Proces, organisatie en samenwerking.....	4
Taken en werkzaamheden regiegroep	5
Samenwerking met stakeholders.....	5
Financieel.....	6
Bijlage 1: verdeelsleutel kosten gemeenten	7

Inleiding

In het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW) van 1 april 2020 is aan de hand van een startnotitie besloten om een nieuw Fries Bestuursakkoord Waterketen op te stellen voor de periode 2021-2025 (FBWK 3). Het accent in het FBWK 3 zal komen te liggen op twee thema's:

1. Klimaatadaptatie
2. Waterbewustzijn

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een breed maatschappelijk thema waarin alle overheden, veel maatschappelijke organisaties en ook de burgers een rol en verantwoordelijkheid hebben. Gelet op het tempo van klimaatverandering is het tevens urgent. Daarom is landelijk het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) vastgesteld en krijgt het onderwerp een belangrijke plaats in de omgevingsvisies van de overheden. In het DPRA wordt uitgegaan van een regionale (gecoördineerde) aanpak, o.a. om voor subsidie van het Rijk in aanmerking te komen (er is ca. € 15 miljoen beschikbaar voor Fryslân). Het FBWK heeft eerder aangegeven deze regionale aanpak voor Fryslân uit te willen voeren en verschillende partijen hebben hun wens voor intensieve samenwerking uitgesproken (o.a. in de diverse concept omgevingsvisies). Deze integrale aanpak en samenwerking is tevens noodzakelijk om de koppeling met andere maatschappelijke thema's als energietransitie en biodiversiteit invulling te geven.

Weten - willen - werken

In het DPRA zijn afspraken gemaakt over hoe en wanneer we klimaatbestendig en water robuust moeten zijn. Doel is dit laatste in 2050 te bereiken. Daarvoor is een werkwijze ontwikkeld gebaseerd op drie stappen: "1. weten" (de stresstesten), "2. willen" (risicodialoog, strategie en ambities en borgen in beleid, plannen en regelgeving) en "3. Werken" (uitvoering van de noodzakelijke maatregelen).

In Fryslân zijn de stresstesten gereed en zijn we bezig met de volgende stap "willen". Lokale overheden moeten hun eigen ambities gaan bepalen op het gebied van klimaatadaptatie op basis van de stresstesten, de risicodialogen en de Friese Klimaatadaptatiestrategie. Dit zal in 2020 grotendeels zijn beslag moeten krijgen maar dat zal niet in alle gevallen haalbaar zijn. Het borgen in beleid is een belangrijke opgave en zeer belangrijk voor de uitvoeringsfase. Dit is dan ook onderdeel van het proces waarop gestuurd moet worden.

De volgende fase waar we ons op voor moeten bereiden is de belangrijke fase "werken". Binnen het FBWK wordt momenteel toegewerkt naar een gedragen regionaal uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie als middel om op een doelmatige wijze toe te werken naar een klimaatbestendig Fryslân in 2050 en koppelkansen maximaal te benutten. In dit programma worden alle activiteiten en maatregelen die in verband met de aanpassing aan het klimaat worden uitgevoerd samengevoegd met vermelding van trekkerschap, kosten, planning e.d. Het kan dienen om bij acties met een gemeenschappelijk belang afspraken te maken over de financiering, kan een basis vormen voor het binnenhalen van de Rijksgelden en worden opgenomen in de diverse uitvoeringsprogramma's van de Omgevingswet. Flexibiliteit is daarin belangrijk omdat periodiek nieuwe klimaatscenario's beschikbaar komen, klimaatstresstesten elke zes jaar moeten worden geactualiseerd, nieuwe

inzichten worden ontwikkeld en opgaven daardoor in de loop van de tijd kunnen veranderen. Monitoring op voortgang en effectiviteit is daarom belangrijk om hierop in te kunnen spelen en om te kunnen bepalen of we samen op de goede weg zijn naar een klimaatbestendig 2050.

Friese klimaatatlas

De Friese klimaatatlas, die binnen het FBWK is ontwikkeld, zal de komende jaren worden doorontwikkeld op basis van aanvullende behoeften en wensen van gebruikers en worden geactualiseerd voor nieuwe inzichten die uit diverse studies en onderzoeken beschikbaar zullen komen. Ook het beheer van de klimaatatlas met bijbehorende licentiekosten worden de komende jaren betaald uit het FBWK budget.

Waterbewustzijn

Uit onderzoek van het FBWK uit 2019 is gebleken dat het belangrijk is dat partijen binnen het FBWK onderling duidelijke communicatieafspraken maken en met één mond te spreken. Het doel is om met een gezamenlijke aanpak het water- en klimaatbewustzijn onder inwoners en overige stakeholders te vergroten en ze handelingsperspectief te geven. De urgentie van een waterrobuust Fryslân is voor veel mensen onvoldoende duidelijk.

Door een gezamenlijke gerichte communicatie, afgestemd op verschillende doelgroepen, willen wij mede-eigenaarschap creëren en bottom up initiatieven stimuleren zodat inwoners en stakeholders zelf initiatieven nemen om oplossingen te zoeken voor een water- en klimaatrobuuste inrichting in hun directe leefomgeving.

Gezamenlijke communicatiethema's

Het uitgangspunt is dat Wetterskip Fryslân, Provinsje Fryslân, Vitens en alle Fryske gemeenten zich in haar communicatie gaan verbinden op vier thema's waarbij klimaatadaptatie het overkoepelende thema is. Deze communicatiethema's zijn:

1. Wateroverlast
2. Droogte/hittestress
3. Voldoende en schoon zoet water
4. Het vergroten van biodiversiteit

Uitvoeringsplan communicatie

Er zal een uitvoeringsplan communicatie worden opgesteld en vervolgens worden uitgevoerd. Het uitvoeringsplan kan gezien worden als een gezamenlijke jaarkalender waarin is aangegeven wanneer we over welke onderwerpen welke boodschap willen uitdragen. Deze boodschappen worden uniform opgesteld door een redactie bestaande uit communicatiemedewerkers van betrokken partners en de aanjager Waterbewustzijn van het FBWK. Aan het eind van elk jaar zal een nieuwe jaarkalender communicatie worden opgesteld.

Proces, organisatie en samenwerking

Het gremium PBOW (Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water) treedt op als stuurgroep voor de ambtelijke regiegroep FBWK die belast is met de uitvoering van het bestuursakkoord.

In het PBOW zitten alle portefeuillehouders Water van de Friese overheden en Vitens. De portefeuillehouders Water leggen waar nodig de verbinding met andere portefeuilles en bestuurders. De gedeputeerde is voorzitter van het PBOW.

In de regiegroep FBWK zit een vertegenwoordiging van de Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân. De regiegroep legt verantwoording af aan het PBOW en draagt tevens zorg voor de rapportage over de voortgang van de werkregio Fryslân aan het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Water via de werkgroep Ruimtelijke adaptatie van het RBO. Het RBO Noord rapporteert op zijn beurt aan de Deltacommissaris.

De leden van de regiegroep (regisseurs) FBWK zijn belast met het uitvoeren van onder genoemde taken en worden daarbij ondersteund door twee (externe) aanjagers, te weten voor het thema klimaatadaptatie en voor het thema waterbewustzijn. De benodigde inzet van de aanjagers wordt jaarlijks geëvalueerd als basis voor het al of niet continueren van hun inzet in het komende jaar.

Taken en werkzaamheden regiegroep

De regiegroep is belast met het begeleiden van het proces van de uitvoering van het bestuursakkoord en de verantwoording daarover aan verschillende gremia. De werkzaamheden van de regiegroep zijn als volgt te omschrijven:

- Aansturen van de aanjagers klimaatadaptatie en waterbewustzijn.
- Het (laten) opstellen van een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie werkregio Fryslân.
- Organiseren subsidieaanvraag impulsregeling ruimtelijke adaptatie Deltafonds op basis van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie Fryslân.
- Begeleiden doorontwikkeling Friese Klimaatatlas.
- Monitoring voortgang uitvoering uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie Fryslân.
- Begeleiding opstellen en uitvoeren uitvoeringsplan waterbewustzijn.
- Rapportage en verantwoording aan PBOW en RBO Noord.

Samenwerking met stakeholders

Het is, meer nog dan onder FBWK 1 en 2, de bedoeling dat er een samenwerking met alle bij de klimaatadaptatie betrokken partijen wordt opgezet. Dus niet alleen Vitens, maar ook bijv. de Veiligheidsregio (calamiteiten en evacuatie), partijen als de GGD (gezondheid) en natuur- en landbouworganisaties. Daarnaast is een goede afstemming met de gemeenten in het Westerkwartier (wat binnen het beheersgebied van Wetterskip Fryslân valt) en naburige waterschappen belangrijk om uitvoeringsprogramma's goed op elkaar aan te laten sluiten. Ook samenwerken met de Mienskip is belangrijk net als maximaal gebruik maken van de kennis van onderwijs (trainees, stages, afstudeer opdrachten), kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Zij maken deel uit van de oplossing.

Daar waar koppelkansen tussen water en andere opgaven zijn, moeten die maximaal worden benut. Hierbij wordt de regionale energietransitie (RES) genoemd (bijvoorbeeld zon op water), maar ook worden er koppelkansen gezien met het creëren van extra water(berging) en het vergroten van de biodiversiteit.

Financieel

De kosten van het voorgestelde FBWK 3 bedragen € 100.000,- per jaar. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- aanjager klimaatadaptatie € 40.000
- aanjager waterbewustzijn € 20.000
- beheer en doorontwikkeling Friese klimaatatlas € 40.000

Deze kosten worden via de 1/3 afspraak over de gemeenten, Wetterskip Fryslân en de provincie te verdelen.

- Provincie Fryslân € 33.333
- Wetterskip Fryslân € 33.333
- Gemeenten € 33.333

Vitens NV heeft een aanvullende bijdrage van €5.000 per jaar toegekend.

Voor de gemeenten is een verdeelsleutel naar inwoneraantal gemaakt (zie bijlage 1)

De provincie Fryslân heeft net als voorgaande jaren de rol van penningmeester.

Bijlage 1: verdeelsleutel kosten gemeenten

Gemeente	Aantal inwoners d.d. 1 januari 2020	Bijdrage per jaar
Achtkarspelen	27836	1425
Ameland	3718	190
Dantumadiel	18913	970
De Fryske Marren	51568	2665
Harlingen	15721	805
Heerenveen	50495	2590
Leeuwarden	124059	6360
Noardeast-Fryslân	45250	2320
Ooststellingwerf	25473	1305
Opsterland	29743	1525
Schiermonnikoog	947	49
Smallingerland	56154	2880
Súdwest-Fryslân	89987	4615
Terschelling	4890	250
Tytsjerksteradiel	32024	1640
Vlieland	1152	59
Waadhoeke	46078	2360
Weststellingwerf	25916	1325
	649947	33333